

Komentarz Instytucji Koordynującej RPO
do Rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 9 czerwca 2010 roku w sprawie
udzielania pomocy na rewitalizację w ramach regionalnych programów operacyjnych
(Dz.U. z 2010 r., Nr 117 poz. 787).

Zakres rozporządzenia obejmuje przedsięwzięcia służące odnowie lub nadaniu nowych funkcji obszarom zdegradowanym. Zgodnie z postanowieniami programu pomocowego pomoc będzie przyznawana na projekty, które będą stanowić elementy składowe kompleksowych, skoordynowanych i wieloletnich programów rewitalizacji. Powinny one wodzić się zarówno do zagadnień związanych z infrastrukturą jak i podejmować działania nakierowane na dynamizowanie aktywności gospodarczej, generowanie nowych miejsc pracy oraz większą integrację lokalnej społeczności.

W § 1 określony został zakres regulacji, zgodnie z delegacją ustawową.

W § 2 wprowadzone zostały definicje, którymi posługuje się rozporządzenie.

Definicja przedsiębiorcy, mikro-, małego i średniego przedsiębiorcy

Pierwszym pojęciem definiowanym w rozporządzeniu w § 2 jest pojęcie mikroprzedsiębiorcy, małego i średniego przedsiębiorcy. W dalszej części § 2, w pkt. 5 zawarto natomiast definicje przedsiębiorcy. Obie definicje odwołują się do postanowień załącznika I do rozporządzenia Komisji (WE) nr 800/2008 z dnia 6 sierpnia 2008 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne ze wspólnym rynkiem w zastosowaniu art. 87 i 88 Traktatu (ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń blokowych) (Dz. Urz. UE L 214 z 09.08.2008, str.8). Wsparcie udzielane na podstawie rozporządzenia może być udzielane przedsiębiorcom w rozumieniu prawa unijnego. Tym samym przedsiębiorcami są wszystkie podmioty, które podejmują działania polegające na oferowaniu usług i towarów na rynku, a więc również podmioty, które nie są przedsiębiorcami i nie prowadzą działalności gospodarczej w rozumieniu prawa polskiego, w tym przede wszystkim ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2007 r. Nr 155, poz. 1095, z późn. zm.).

Definicja modernizacji

Pojęcie to dotychczas nie posiadało definicji legalnej w przepisach prawa polskiego. Z uwagi na fakt, iż rozporządzenie posługuje się tym pojęciem w bardzo konkretnym znaczeniu i jego definicja ma znaczenie w odniesieniu do kwalifikowalności zarówno projektu jak i kosztów w nim poniesionych, konieczne było utworzenie definicji modernizacji.. Zgodnie z treścią rozporządzenia za modernizację należy uważać trwałe ulepszenie lub unowocześnienie istniejącego budynku lub urządzenia, w wyniku którego zwiększa się jego wartość użytkowa. W odróżnieniu od remontu w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz.U. z 2006 r., Nr 156, poz. 1118 z późn. zm.) modernizacja nie musi się ograniczać do odtworzenia stanu pierwotnego, ale może przewidywać prace, których wynikiem jest zmiana pierwotnego stanu budynku (np. zamontowanie windy, której wcześniej w budynku nie było).

Pojęcie modernizacji ma zastosowanie w odniesieniu do Rozdziału 3 „Pomoc na modernizację części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych”

Definicja obszaru zdegradowanego

Pomoc na rewitalizację została uznana przez Komisję Europejską za dozwoloną tylko w zakresie, w jakim wpływa na rozwój regionów gorzej rozwiniętych, charakteryzujących się trudnymi warunkami mieszkalnymi i poprawę ich spójności gospodarczo - społecznej. Z tego też powodu konieczne było precyzyjne wskazanie obszarów, na których mogą być

realizowane projekty korzystające z tego rodzaju wsparcia przy użyciu zobiektywizowanych kryteriów. Za najważniejsze kryteria mogące wskazywać, czy dany obszar jest obszarem zdegradowanym Komisja Europejska w decyzji akceptującej program pomocowy uznała kryteria określone w art. 47 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1828/2006 dotyczące mieszkalnictwa.

Definicja zakłada, że za obszar zdegradowany uważa się w odniesieniu do przedmiotowego aktu prawnego następujące obszary:

1. **obszar, na którym realizowane będą projekty z zakresu mieszkalnictwa**, określony zgodnie z art. 47 ust.1 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1828/2006 z dnia 8 grudnia 2006 r. ustanawiającego szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności oraz rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (Dz. Urz. UE L 371 z 27.12.2006, str. 1, z późn. zm.) dalej zwanego rozporządzeniem Komisji (WE) nr 1828/2006. Z uwagi na fakt iż w trakcie prac nad programem pomocowym ilość kryteriów wymaganych do uznania obszaru zdegradowanego za mogący być objętym pomocą na mieszkalnictwo została dwukrotnie zmieniona, konieczne było stworzenie w treści rozporządzenia odniesienia do aktualnego brzmienia art. 47.
2. **miejski obszar zdegradowany, obszar przemysłowy, obszar powojkowy, obszar powstały po likwidacji państwowych gospodarstw rolnych** - o ile spełniają one co najmniej 1 kryterium określone w art. 47 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1828/2006.

Przeważająca część kryteriów wskazanych w art. 47 ust. 1 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1828/2006 odnosi się do sytuacji gospodarczej i społecznej mieszkańców. Z uwagi na fakt, iż miejskie obszary zdegradowane, a szczególnie obszary przemysłowe, obszary powojkowe oraz obszary powstałe po likwidacji państwowych gospodarstw rolnych mogą znajdować się na terenach słabo zaludnionych, zrezygnowano z odwołania do całego przepisu art. 47 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1828/2006 a pozostawiono jedynie warunek spełnienia jednego kryterium wymienionego w tym przepisie.

Obowiązek spełnienia jednego kryterium określonego w art. 47 ust. 1 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1828/2006 dla obszarów zdegradowanych, na których nie będą realizowane projekty dotyczące mieszkalnictwa nie oznacza obowiązku korzystania z zapisów *Wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie programowania działań dotyczących mieszkalnictwa*. Tym samym przy wyznaczaniu obszarów zdegradowanych mogą być brane pod uwagę nie tylko kryteria związane z sytuacją społeczną [kryteria a), b), e),g) oraz i)] – wymienione jako obowiązkowe dla obszarów objętych mieszkalnictwem w ww. *Wytycznych*, ale wszystkie kryteria wymienione w art. 47 ust 1, również te dotyczące kwestii stanu środowiska przyrodniczego, demografii, czy stanu nieruchomości pozostających na obszarze zdegradowanym.

Brak konieczności stosowania *Wytycznych* oznacza również brak konieczności stosowania wskaźników referencyjnych wskazanych w *Wytycznych* i odnoszenie ich do poziomu całego województwa. Jeśli Instytucja Zarządzająca RPO będzie mogła uzyskać dane z innych, bardziej miarodajnych obszarów niż obszar całego województwa, możliwe jest ich zastosowanie i na ich podstawie wskazanie obszarów zdegradowanych.

Definicja rewitalizacji

Z uwagi na fakt, iż celem pomocy udzielanej w ramach programu jest rewitalizacja obszarów zdegradowanych konieczne było wskazanie jakiego rodzaju działania mogą zostać uznane za spełniające ten cel. Ma to szczególne znaczenie z uwagi na fakt, iż jedynie projekty wpisujące się w działania rewitalizacyjne mogą uzyskać wsparcie na podstawie rozporządzenia. Zgodnie z treścią rozporządzenia rewitalizację należy rozumieć jako inicjowany przez jednostkę samorządu terytorialnego kompleksowy, skoordynowany i wieloletni proces przemian przestrzennych, technicznych, społecznych i ekonomicznych, w celu wyprowadzenia obszaru zdegradowanego ze stanu kryzysowego i stworzenia warunków do jego dalszego rozwoju. Proces ten w szczególności może zostać zakończony nadaniem danemu obszarowi nowej jakości funkcjonalnej, co nie oznacza że zmiana funkcji danego terenu czy obiektu jest konieczna do uznania projektu za projekt rewitalizacyjny. Rewitalizacja powinna przebiegać w oparciu o charakterystyczne uwarunkowania tego obszaru, związane z jego położeniem, dawną i obecną funkcją oraz w powiązaniu z funkcją obszarów położonych w sąsiedztwie.

Definicja programu rewitalizacji

Definicja umieszczona w § 2 pkt 4 zawiera szczegółowe unormowania, jakiego rodzaju dokumenty mogą zostać uznane za program rewitalizacji stanowiący podstawę do objęcia danego projektu wsparciem udzielanym na podstawie przedmiotowego rozporządzenia. Przez program rewitalizacji należy rozumieć wieloletni program działań o charakterze gospodarczym, społecznym oraz dotyczący gospodarki przestrzennej i urządzeń technicznych, zmierzający do wyprowadzenia danego obszaru zdegradowanego z sytuacji kryzysowej oraz stworzenia warunków do jego dalszego rozwoju, realizowany przez różne podmioty, zgodnie z określonym harmonogramem czasowym i finansowany z różnych źródeł, opracowany, przyjęty i skoordynowany przez gminę. Każdy dokument spełniający warunki wskazane w definicji, bez względu na nazwę, będzie uznawany za program rewitalizacji.

Beneficjenci pomocy

W § 3 ust. 1 wskazano, że na podstawie rozporządzenia udzielana będzie pomoc jedynie przedsiębiorcom w rozumieniu tego rozporządzenia. Jednocześnie wskazano, iż będą oni w rozporządzeniu nazywani beneficjentami pomocy. Konieczność zastosowania dodatkowego określenia podmiotów będących adresatami wsparcia udzielanego na podstawie rozporządzenia wynika z faktu, iż w rozumieniu prawa unijnego przedsiębiorcami są również podmioty, które nie są przedsiębiorcami i nie prowadzą działalności gospodarczej w rozumieniu prawa polskiego, w tym przede wszystkim ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2007 r. Nr 155, poz. 1095, z późn. zm.). Podmiotami takimi są na przykład instytucje kultury, których działalność kulturalna zgodnie z ustawą z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz.U.2001 r. Nr 13 poz. 123, z późn. zm.) nie stanowi działalności gospodarczej i które nie są uważane za przedsiębiorców w rozumieniu słownikowym tego pojęcia. Jednocześnie, ich działalność polegająca na odpłatnym udzielaniu usług czy udostępnianiu zbiorów stanowi działalność gospodarczą w rozumieniu prawa unijnego. Z uwagi na powyższe wydaje się, iż stosowanie określenia przedsiębiorca w rozporządzeniu może wprowadzać potencjalnych adresatów w błąd. W celu uniknięcia wątpliwości co do zakresu stosowania przepisu zdecydowano o wprowadzaniu dodatkowego określenia beneficjent pomocy, które jest definiowane jako przedsiębiorca w rozumieniu przepisów prawa unijnego.

§ 3 ust. 2 wskazuje jakim podmiotom nie można udzielić pomocy. Katalog obejmuje te podmioty, które z uwagi na swoje działanie (pkt 1) bądź sytuację ekonomiczną (pkt 2 i 3) nie dają należytej gwarancji, że pomoc jaka zostałyby im udzielona, zostanie właściwie wykorzystana.

Cel udzielania pomocy

§ 4 rozporządzenia wskazuje na cel jaki musi być realizowany przez projekt, który uzyska wsparcie na podstawie przedmiotowego rozporządzenia. Treść przepisu ma szczególne znaczenie w kontekście prawidłowości udzielania pomocy.

Program pomocowy zawarty w ww. rozporządzeniu dotyczy projektów rewitalizacyjnych, których celem jest rozwój obszarów zdegradowanych. Z uwagi na fakt, iż rewitalizacja ma charakter wieloelementowego procesu nakierowanego na rozwój danego obszaru, podejmowane działania mogą przyjąć różne formy i dotyczyć różnego zakresu prac, w tym również nakierowanych na ożywienie działalności kulturalnej na danym obszarze lub odnowienie obiektów o szczególnej wartości kulturalnej, naukowej czy historycznej. Niemniej jednak celem podstawowym realizacji wszystkich podejmowanych działań zawsze będzie rewitalizacja obszaru zdegradowanego oraz wyprowadzenie go ze stanu kryzysowego. Program pomocowy oparty o takie właśnie założenie był przedmiotem notyfikacji do Komisji Europejskiej i otrzymał jej akceptację. Należy założyć, iż Komisja Europejska wyraziła zgodę na konkretne zasady udzielania pomocy wskazane w projekcie programu właśnie z uwagi na ich rewitalizacyjny charakter. Nie jest zatem uzasadnione założenie, iż takie same zasady uznaliby za właściwe w przypadku projektów realizowanych w innym niż rewitalizacyjny celu.

Oznacza to, iż rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy na rewitalizację w ramach regionalnych programów operacyjnych może być stosowane tylko wobec projektów, których celem jest rewitalizacja, a nie tych których realizacja ma posłużyć innym celom, nawet wówczas gdy zakres podejmowanych działań byłby podobny w całości bądź w części do tych opisanych w projekcie rozporządzenia.

Zakres przedmiotowy rozporządzenia

W § 5 zostały wskazane trzy zakresy, w jakich udzielana jest pomoc. Pierwszym z nich jest regionalna pomoc inwestycyjna udzielana zgodnie z rozporządzeniem Komisji (WE) nr 800/2008. Tego rodzaju pomoc nie wymaga notyfikacji, nie została więc objęta zapisami decyzji z dnia 19 lutego 2010 roku. Dwa kolejne punkty § 5 zawierają wskazanie zakresu pomocy udzielanej na podstawie rozporządzenia, które wymagały notyfikacji: pomoc na modernizację części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych oraz pomoc na wspieranie kultury i dziedzictwa kulturowego.

Efekt zachęty

Przepis § 6 ust. 1 rozporządzenia reguluje warunki udzielania pomocy w zakresie terminu realizacji projektu. Zgodnie z ust. 1 beneficjent pomocy może uzyskać wsparcie jedynie na projekt, który rozpoczął się po złożeniu wniosku o dofinansowanie. Postanowienie to konstytuuje konieczność spełnienia warunku, iż przedsiębiorca nie był w stanie samodzielnie zrealizować projektu i jego przeprowadzenie jest możliwe jedynie przy pomocy środków publicznych, tzw. „efektu zachęty”. Jeśli beneficjent rozpoczął prace przed złożeniem wniosku należy uznać, że projekt mógł być realizowany bez konieczności uzyskania pomocy ze źródeł publicznych, a więc nie ma podstaw do wspierania go na podstawie rozporządzenia.

Jednocześnie należy zauważyć, iż w przypadku regionalnej pomocy inwestycyjnej warunek wskazany powyżej musi być realizowany kumulatywnie z warunkami określonymi w zapisach rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 11 października 2007 r. w sprawie udzielania regionalnej pomocy inwestycyjnej w ramach regionalnych programów operacyjnych (Dz. U. Nr 193 poz. 1399 oraz z 2008 r. Nr 111, poz. 713 i Nr 224, poz. 1483).

Zasada trwałości

§ 6 ust. od 2 do 5 regulują natomiast warunki zachowania trwałości projektu. Beneficjent zanim uzyska pomoc powinien zagwarantować, iż przedmiot projektu będzie zachowany w okresie trwałości (wskazanym w ust. 3 oraz ust. 4) zgodnie z przeznaczeniem, określonym we wniosku. Zapis o tej treści ma na celu zapewnienie, iż projekt posłuży celom na jakie została przyznana pomoc. Zachowanie zasady trwałości powinno być interpretowane zgodnie z zapisami art. 57 ust. 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1260/1999 (Dz. Urz. UE L 210 z 31.07.2006, str. 25, z późn. zm.).

Wyłączenia przedmiotowe

W § 7 ust. 1 wskazano wyłączenie z zakresu przedmiotowego rozporządzenia. Wyraźne wskazanie jakiego rodzaju projekty nie będą podlegać zapisom rozporządzenia zostało wprowadzone w wyniku ustaleń poczynionych w trakcie procedury notyfikacyjnej. Pomocą publiczną nie będzie wsparcie udzielane na budowę i rozbudowę ogólnodostępnej infrastruktury publicznej nie wykorzystywanej do wykonywania działalności gospodarczej. Takie wsparcie nie będzie pomocą również wówczas, gdy beneficjentem projektu jest podmiot prowadzący działalność gospodarczą przy użyciu innej infrastruktury.

Przez ogólnodostępną infrastrukturę publiczną należy rozumieć takie obiekty, do których wstęp jest całkowicie wolny, nie limitowany koniecznością uiszczenia opłaty za wstęp czy użycie sprzętu oraz bez względu na to, kim jest osoba korzystająca z tej infrastruktury. Nie wyklucza to jednak ograniczeń innego rodzaju np. zamykanie parku na noc w celu zabezpieczenia urządzeń znajdujących się na jego terenie przed zniszczeniem czy kradzieżą.

Treść § 7 ust. 2 wskazuje przykładowe rodzaje prac, które mogą zostać uznane za budowę bądź rozbudowę ogólnodostępnej infrastruktury publicznej. Są to: infrastruktura ogólnodostępna- służąca zapewnieniu zbiorowych potrzeb społeczności - taka jak budynki, budowle, drogi, place zabaw, parki czy tereny zielone położone na obszarach zdegradowanych oraz instalacje lub urządzenia, w tym oświetlenie oraz kamery monitorujące, umożliwiające zapewnienie porządku publicznego oraz bezpieczeństwo mieszkańców. Katalog rodzajów projektu nie został zamknięty, a więc może obejmować również inne projekty, które będą spełniały warunki określone w ust. 1.

Kumulowanie pomocy

W § 8 rozporządzenia wskazano zasady sumowania pomocy na modernizację części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych oraz pomocy na wspieranie kultury i dziedzictwa kulturowego w odniesieniu do tych samych kosztów kwalifikowanych. Zgodnie z podstawowymi zasadami kumulowania pomocy, każda pomoc publiczna oraz pomoc de minimis uzyskana na pokrycie tych samych wydatków kwalifikowalnych kumuluje się a jej suma nie może być wyższa niż pomoc wskazana w rozporządzeniu na konkretny rodzaj pomocy.

Zasady kumulacji pomocy w ramach regionalnej pomocy inwestycyjnej są regulowane w rozporządzeniu Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 11 października 2007 r. w sprawie udzielania regionalnej pomocy inwestycyjnej w ramach regionalnych programów operacyjnych (Dz. U. Nr 193 poz. 1399 oraz z 2008 r. Nr 111, poz. 713 i Nr 224, poz. 1483).

Regionalna pomoc inwestycyjna na obszarach zdegradowanych

Rozdział 2 rozporządzenia w całości został poświęcony regionalnej pomocy inwestycyjnej na rewitalizację obszarów zdegradowanych udzielanej w ramach projektów rewitalizacyjnych. Z uwagi na szczególny rodzaj projektów rewitalizacyjnych konieczne było doprecyzowanie

postanowień dotyczących regionalnej pomocy inwestycyjnej w zakresie przedmiotowym oraz kosztów kwalifikowalnych.

W § 9 ust. 1 określono zakres projektów jakie mogą być objęte pomocą inwestycyjną. W ramach rewitalizacji regionalna pomoc inwestycyjna może być udzielana jedynie na projekty w zakresie nowej inwestycji, podejmowane na obszarach zdegradowanych, które obejmują dany regionalny program operacyjny. Ponadto w ust. 2 wskazano na jakim w szczególności terenie regionalna pomoc inwestycyjna może być udzielana. Wymieniono w katalogu otwartym trzy rodzaje obszarów zdegradowanych mających specjalne potrzeby z uwagi na swój charakter. Są nimi obszary:

- przemysłowe,
- powojkowe,
- powstałe po likwidacji państwowych gospodarstw rolnych.

Projekty rewitalizacyjne realizowane na ww. obszarach mogą być szczególnie trudne z uwagi na fakt, iż działalność wcześniej na nich prowadzona mogła silnie wpłynąć na stan budynków, dewastację otoczenia w sensie technicznym i społecznym. Należy zwrócić tu uwagę w szczególności na budynki i instalacje związane z wcześniejszym użytkowaniem terenu (magazyny, kotłownie, budynki przemysłowe, stajnie, obory, silosy na zboże). Nadanie nowych funkcji budynkom tego rodzaju będzie konieczne do rewitalizacji całego obszaru.

Z uwagi na cel, jaki ma być osiągnięty przez realizację projektów wspieranych w ramach pomocy na rewitalizację konieczne okazało się rozszerzenie zakresów kosztów kwalifikowanych i jego uszczegółowienie względem stosowanego dotychczas w programach pomocowych opartych na regionalnej pomocy inwestycyjnej .

Do listy kosztów kwalifikowanych dodano dwa dodatkowe rodzaje kosztów: roboty budowlane, prace konserwatorskie lub restauratorskie oraz prace związane z przygotowaniem projektu inwestycyjnego. Część obszarów zdegradowanych znajduje się w centrach miast, które obfitują w obiekty o charakterze zabytkowym. Przy tego rodzaju obiektach konieczne jest podejmowanie prac konserwatorskich i restauratorskich, o szczególnym charakterze będących jednocześnie pracami mającymi na celu zmianę funkcji budynków np. przebudowa zabytkowej kamienicy, która nie jest zamieszkała z powodu złego stanu, na centrum wystawiennicze i konferencyjne. Zarówno zakres takich prac jak i przygotowanie dokumentacji projektu inwestycyjnego może pociągać za sobą znacznie szerszy wachlarz kosztów niż w przypadku prac przy obiektach niezabytkowych. Tym samym konieczne było rozszerzenie katalogu kosztów kwalifikowalnych.

W § 11 rozporządzenie odwołuje się w kwestiach dotyczących regionalnej pomocy inwestycyjnej na rewitalizację obszarów zdegradowanych do przepisów dotyczących udzielania regionalnej pomocy inwestycyjnej w ramach regionalnych programów operacyjnych z wyłączeniem katalogu wydatków kwalifikowalnych oraz trybu udzielania pomocy. Obecnie rozporządzeniem regulującym kwestie regionalnej pomocy inwestycyjnej jest rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 11 października 2007 roku w sprawie udzielania regionalnej pomocy inwestycyjnej w ramach regionalnych programów operacyjnych (Dz. U. Nr 193 poz. 1399 oraz z 2008 r. Nr 111, poz. 713 i Nr 224, poz. 1483).

Zamieszczenie w rozporządzeniu rozszerzonego katalogu wydatków kwalifikowanych nie oznacza zmiany zasad udzielania regionalnej pomocy inwestycyjnej. W tym zakresie nadal w pełni obowiązują przepisy Rozporządzenia Komisji (WE) 800/2006, które zostały skonsumowane w treści rozporządzenia dotyczącego udzielania regionalnej pomocy inwestycyjnej.

Pomoc na modernizację części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych

Rozdział 3 rozporządzenia zawiera warunki udzielania pomocy na modernizację części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych.

W § 12 ust. 1 wskazano cel, jakiemu ma służyć pomoc na modernizację w zakresie mieszkalnictwa. Wsparcie w tym zakresie może być udzielone jedynie wtedy, gdy będzie ono służyło poprawie warunków mieszkaniowych osób fizycznych.. Oznacza to, że pomoc nie może być udzielona w sytuacji, gdy beneficjent modernizuje budynek mieszkalny, w którym mieszkają osoby fizyczne, w innym celu niż dobro jego mieszkańców (np. podniesienie standardu mieszkań nie może pociągać za sobą podniesienia czynszu ani w inny sposób pogorszyć sytuację materialną mieszkańców i zmusić ich do opuszczenia budynku.)

§ 12 ust. 2 zawiera otwarty katalog podmiotów mogących być beneficjentami pomocy na modernizację części wspólnych budynków wielorodzinnych. Wymieniono w nim dwa podmioty, które z uwagi na swoją formę prawną i cel działania zawsze będą traktowane jak przedsiębiorcy (spółdzielnie mieszkaniowe oraz towarzystwa budownictwa mieszkaniowego) oraz dwa podmioty, które będą beneficjentami pomocy tylko wówczas, gdy na przedmiocie projektu będą prowadziły działalność gospodarczą (wspólnoty mieszkaniowe oraz osoby fizyczne). Wskazanie ww. podmiotów jako beneficjentów pomocy, choć katalog takich podmiotów jest w rzeczywistości znacznie szerszy, wynika z faktu, iż traktowanie ich jako beneficjentów pomocy budziło dotychczas wątpliwości.

Spółdzielnie mieszkaniowe oraz towarzystwa budownictwa mieszkaniowego prowadzą działalność gospodarczą w budynku mieszkalnym, a wsparcie im udzielane powinno być traktowane jako pomoc publiczna nawet wówczas, gdy nie prowadzą żadnej innej działalności gospodarczej a jedynie tą, która wynika z ich istoty. W przypadku osób fizycznych (np. właścicieli budynków mieszkalnych) oraz wspólnot mieszkaniowych z przesłanką prowadzenia działalności gospodarczej będziemy mieć do czynienia tylko wówczas, gdy budynek mieszkalny jest wykorzystywany do prowadzenia działalności gospodarczej, to znaczy na terenie tego budynku znajduje się przestrzeń, która jest używana do prowadzenia działalności gospodarczej (np. lokale usługowe, banery reklamowe). Jeśli budynek mieszkalny, który jest przedmiotem projektu, jest używany jedynie w celach mieszkaniowych, wsparcie udzielone osobom w nim mieszkającym nie ma charakteru pomocy publicznej. Wynika to z faktu, iż wsparcie udzielone osobie fizycznej w zakresie, w którym nie prowadzi ona działalności gospodarczej, nie jest pomocą publiczną (również wtedy, gdy w innym zakresie jest ona przedsiębiorcą). Jeśli chodzi o wspólnoty mieszkaniowe działające w oparciu o ustawę z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali (Dz. U. z 2000 r. Nr 80, poz. 903, z późn. zm.), w kontekście pomocy publicznej należy je również traktować jak osoby fizyczne nie prowadzące działalności gospodarczej. Wspólnoty mieszkaniowe zgodnie art. 6 ww. ustawy składają się z ogółu właścicieli lokali mieszkalnych wchodzących w skład określonej nieruchomości i są powołane do sprawowania zarządu nieruchomością wspólną, której współwłaścicielami są jej członkowie. Tym samym ich aktywność ograniczona jest do czynności zarządu rzeczą wspólną. Mogą nabywać prawa i zaciągać zobowiązania, ale tylko w tym zakresie. Oznacza to, iż z punktu widzenia pomocy publicznej powinny być traktowane jak osoby fizyczne nie prowadzące działalności gospodarczej, a wsparcie im udzielone nie spełnia warunków pomocy publicznej.

W § 13 wskazano zakres prac, jakie mogą być przeprowadzone w ramach projektu objętego pomocą na modernizację części wspólnych budynków wielorodzinnych. Z uwagi na fakt, iż ze środków funduszy strukturalnych nie jest możliwe pokrywanie kosztów podnoszenia standardu poszczególnych mieszkań, kwalifikowane są jedynie prace dotyczące modernizacji części wspólnych (dach, elewacje zewnętrzne, stolarka okienna i drzwiowa, klatki zewnętrzne

i wewnętrzne, korytarze oraz infrastruktura techniczna). Dodatkowo wyodrębniono jako rodzaj prac modernizację polegającą na termomodernizacji obiektu, która stanowi bardzo istotny element podnoszenia komfortu mieszkańców budynku.

W § 14 ust. 1 wskazano natomiast rodzaje poszczególnych wydatków kwalifikowalnych. Zakres kwalifikowalnych wydatków obejmuje zakup niezbędnych do realizacji projektu materiałów budowlanych oraz wyposażenia, usług oraz przygotowanie dokumentacji koniecznej do realizacji prac. Taki zakres zapewnia objęcie wsparciem wszystkich wydatków jaki muszą zostać poniesione do właściwego wykonania modernizacji, a jednocześnie zapewni, iż nie będą objęte pomocą wydatki nieuzasadnione. W ust. 2 zawarto ogólną dla wszystkich projektów realizowanych z funduszy strukturalnych zasadę, iż kosztem kwalifikowalnym może być podatek od towarów i usług w sytuacji, gdy wnioskodawcy nie przysługuje prawo do jego zwrotu. W przeciwnym wypadku wartość podatku musi zostać odjęta od wydatków kwalifikowalnych. Tym samym eliminuje się sytuację, w której wnioskodawca uzyskując zwrot podatku uzyskałby nienależną korzyść.

W § 15 wskazano poziom intensywności pomocy dostępny dla beneficjentów pomocy, którym będzie udzielane wsparcie na modernizację części wspólnych budynków wielorodzinnych. Poziom ten jest zgodny z mapą pomocy regionalnej w Polsce określoną w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 października 2006 r. w sprawie ustalenia mapy pomocy regionalnej.

Pomoc na wspieranie kultury i dziedzictwa kulturowego.

Rozdział 4 rozporządzenia reguluje warunki udzielania pomocy na wspieranie kultury i dziedzictwa kulturowego. W § 16 w ust. 1 wskazano dwie grupy działań mogących uzyskać pomoc na wspieranie kultury i dziedzictwa kulturowego. W pkt 1 wskazano, iż pomoc mogą uzyskać beneficjenci, którzy planują prace przy obiektach będących zabytkami wpisanymi do rejestru na podstawie ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Wsparcie udzielone na prace przy zabytkach może być udzielone tylko na działania niezbędne do przywrócenia albo utrzymania takiego stanu obiektu, który odpowiada jego wartości historycznej, artystycznej lub naukowej i pozwala na jego wykorzystanie zgodnie z programem rewitalizacji. Powyższe postanowienie pozwoli na sfinansowanie wszelkich prac przy zabytku przez jego właściciela bez względu na to, jakiego rodzaju funkcje budynek ten pełni, o ile będzie to konieczne z uwagi na stan budynku oraz będzie służyło celom rewitalizacyjnym.

Jednocześnie należy zauważyć, iż na podstawie rozporządzenia w tym zakresie nie jest możliwe udzielanie pomocy obiektom nie posiadającym indywidualnego wpisu do rejestru zabytków, znajdującym się na terenie historycznego układu urbanistycznego lub ruralistycznego czy też historycznego zespołu budowlanego, bądź znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków. Z uwagi na fakt, iż pomoc publiczna na rewitalizację w ramach RPO może być udzielana jedynie w zakresie programu pomocowego, na który Komisja Europejska wyraziła zgodę, przepisy rozporządzenia muszą być interpretowane ściśle z intencją Komisji. Oznacza to, iż nie jest możliwa interpretacja rozszerzająca przepisy rozporządzenia. W ramach programu pomocowego pomoc na rewitalizację w zakresie kultury uzyskać mogą przedsiębiorcy jedynie na projekty realizowane w zabytku wpisanym do rejestru. Żadna inna forma potwierdzenia wartości zabytku (np. zaświadczenie od wojewódzkiego konserwatora zabytków o wartości historycznej budynku) nie będzie pozwalała na objęcie obiektu wsparciem.

W pkt 2 wskazano drugi rodzaj prac, które mogą być przedmiotem projektu w ramach pomocy na wspieranie kultury i dziedzictwa kulturowego. Jest to wsparcie na rzecz podmiotów prowadzących działalność kulturalną zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25

października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej. Przepis ten umożliwi takim podmiotom prowadzącym działalność kulturalną w obiektach zarówno zabytkowych, których wartość została potwierdzona przez wpis do rejestru, jak również nie będących zabytkami, na otrzymanie wsparcia na szeroko rozumiany remont i doposażenie swoich obiektów, które umożliwią prawidłowe funkcjonowanie placówki.

W § 16 ust. 2 wskazano zakres prac jakie mogą być podjęte w ramach projektów otrzymujących wsparcie w zakresie kultury.

W ramach pomocy na wspieranie kultury i dziedzictwa kulturowego możliwe jest dofinansowanie jedynie takich działań które są konieczne i niezwłoczne i bez przeprowadzenia których:

- 1) nie jest możliwe przywrócenie albo utrzymanie wartości historycznej, artystycznej lub naukowej, budynkom lub budowiom, lub
- 2) istnieje poważne zagrożenie, że budynki lub budowle ulegną dalszej degradacji, w tym stanowiącej zagrożenie dla mieszkańców;

Pkt 1 wskazuje przede wszystkim zakres prac przy obiektach zabytkowych, które nie muszą służyć beneficjentom pomocy do celów związanych z działalnością kulturalną natomiast pkt 2 dotyczy przede wszystkim obiektów, w których prowadzi się działalność kulturalną, choćby nie były one zabytkami.

W § 17 wskazano katalog kosztów kwalifikowalnych. Katalog objął wszystkie prace i materiały, które mogą być niezbędne do realizacji projektu rewitalizacyjnego w zakresie kultury i dziedzictwa kulturowego. W ust. 2 umieszczono postanowienia dotyczące kwalifikowalności podatku od towaru i usług.

§ 18 zawiera postanowienia dotyczące poziomu intensywności pomocy. Przepis zakłada, iż co do zasady możliwe będzie uzyskanie wsparcia w wysokości 45 % wydatków kwalifikowalnych. Jednakże w sytuacji, gdy beneficjent pomocy zobowiąże się do utrzymania obiektu przez 10 lat od zakończenia projektu, intensywność pomocy ulegnie podwyższeniu o kolejne 30 punktów procentowych. Powyższe rozwiązanie stanowi zachętę dla beneficjentów pomocy do kontynuowania działalności w ramach obiektu o wartości dla kultury. O ile w przypadku instytucji kultury, których podstawowym zadaniem jest działalność kulturalna taki obowiązek pozostaje w zgodzie z ich funkcją, o tyle w przypadku przedsiębiorców gospodarujących w obiektach zabytkowych może stanowić istotną zachętę do nie wyzbywania się obiektów zabytkowych.

Dodatkowo należy pamiętać o obowiązku nałożonym decyzją Komisji Europejskiej z dnia 19 lutego 2010 r. (sprawa N 470/2008 – Pomoc na działania rewitalizacyjne w obszarach zdegradowanych w Polsce) w zakresie przestrzegania szczególnych zasad udzielania pomocy publicznej dla kin.

W ramach projektów rewitalizacyjnych wsparcie mogą otrzymać kina

1. będące podmiotami nie nastawionymi na zysk,
2. których działalność podstawowa prowadzona jest w zakresie kultury i ma na celu propagowanie dziedzictwa kulturowego regionu i kraju; działalność taka może na przykład polegać na:
  - prowadzeniu działalności edukacyjnej z zakresu historii kinematografii polskiej,
  - organizowaniu festiwali filmów dokumentalnych, kina niezależnego, przeglądów kina współczesnego,

- organizowaniu spotkań z różnymi grupami wiekowymi (młodzież, uczestnicy uniwersytetów trzeciego wieku),
- prowadzeniu zajęć mających na celu naukę krytycznego odbioru filmu i umiejętności formułowania i wyrażania własnych ocen,
- organizowaniu dni otwartych kina.

Jedynie kina spełniające łącznie ww. kryteria będą mogły otrzymać pomoc publiczną w oparciu o przepisy ww. Rozporządzenia.

Powyższe kryteria powinny być spełnione na moment uzyskania pomocy, a więc o wsparcie mogą ubiegać się zarówno kina, które oba warunki spełniały wcześniej jak również te kina, które prowadziły dotychczas działalność innego rodzaju ale zobowiążą się, że oba warunki będą spełnione po uzyskaniu pomocy na działania rewitalizacyjne.

Instytucje Zarządzające RPO są zobowiązane do wprowadzenia do zestawu kryteriów wyboru projektów, stanowiącego załącznik do Uszczegółowień 16 Regionalnych Programów Operacyjnych i odpowiednio – do umów zawieranych z beneficjentami warunków, mających na celu zapewnienie, że w ramach projektu wsparcie otrzymają jedynie kina spełniające ww. warunki.

Pomoc na drugim poziomie

W przypadku projektów rewitalizacyjnych może wystąpić pomoc na drugim poziomie. Do takiej sytuacji może dojść np. w przypadku rewitalizacji dużego obszaru miejskiego realizowanej przez podmiot nie prowadzący działalności gospodarczej na objętych projektem obiektach i nie uzyskujący pomocy publicznej (np. gmina), przy jednoczesnej poprawie warunków prowadzenia działalności gospodarczej podmiotów, które nie są wnioskodawcami.

W takich sytuacjach zastosowanie znajdzie rozwiązanie przewidziane w obecnie opracowywanym przez IK RPO projekcie nowego rozporządzenia w sprawie udzielania pomocy de minimis w ramach regionalnych programów operacyjnych. W rozporządzeniu zostaną ustalone zasady udzielania pomocy de minimis na drugim poziomie. Wejście w życie rozporządzenia planowane jest na III kwartał 2010 roku. W rozporządzeniu nie planuje się zawężeń w zakresie terminu kwalifikowalności wydatków i tym samym w sytuacji, gdy w ramach konkursów takich ograniczeń nie ustalono, będzie możliwe kwalifikowanie wydatków już poniesionych.

Tryb udzielania pomocy

W § 19 uregulowano kwestie złożenia, zawartości i warunków oceny wniosku o dofinansowanie. W przepisie wskazano tylko te elementy wniosku i jego oceny, które są istotne z punktu widzenia pomocy publicznej. Pominięto natomiast te elementy dotyczące dokumentacji oraz procedury wyboru, które są wspólne dla projektów w zakresie pomocy publicznej i projektów, których wsparcie nie podlega reżimowi pomocy publicznej z uwagi na fakt, iż zostały one określone w innych dokumentach i mogą być unormowane w sposób różny dla różnych regionalnych programów operacyjnych.

W § 20 przewidziano obowiązek dla podmiotu udzielającego pomocy polegający na poinformowaniu przedsiębiorcy o numerze referencyjnym programu pomocowego, na podstawie którego udzielana jest pomoc. Obowiązek ten wynika z art. 3 ust. 6 rozporządzenia Komisji (WE) Nr 794/2004 z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie wykonania rozporządzenia Rady (WE) Nr 659/1999 ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. 93 Traktatu WE (Dz. Urz. UE L 140 z 30.04.2004, str. 1, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 8, t. 4, str. 3, z późn. zm.), zgodnie z którym w każdym przypadku

udzielania pomocy beneficjentowi końcowemu państwa członkowskie podają numer referencyjny pomocy państwa przydzielony programowi pomocy przez Komisję.

W § 21 wskazano termin, w jakim może zostać udzielona pomoc. Termin ten wyznaczono na 30 czerwca 2015 roku zgodnie z zasadami kwalifikowalności wydatków ponoszonych w ramach perspektywy finansowej 2007-2013.

W § 22 wskazano *vacatio legis* rozporządzenia wynoszące 14 dni.